

Felfekvések kezelése

Dr. Bánvölgyi András

„Aktualitások a geriátriában” tanfolyam
2024.05.03

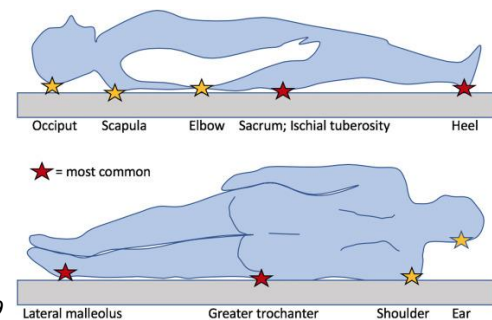
Időskorban számos típusú fekély jelentkezhethet...

Felfekvés / decubitus / nyomási fekély definíció

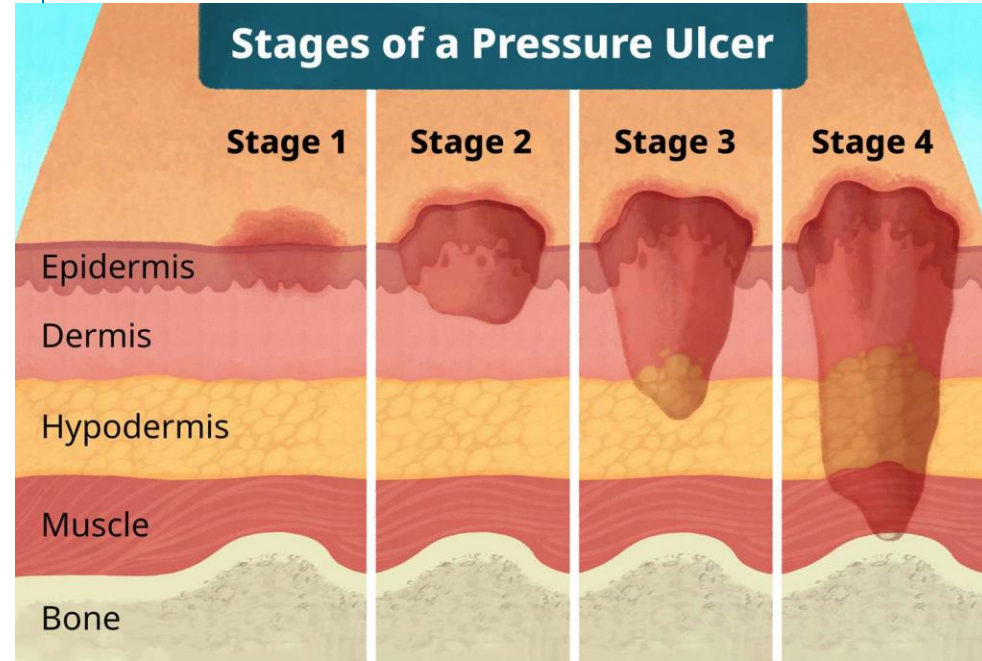
„decumbere” latin ige – jelentése „feküdjön le”

- tartósan fekvő, immobilis betegek – **kórházi betegek akár 5-10%**
- folyamatos nyomás hatására
 - vérellátás, oxigenizáció ↓
 - tápanyagellátás ↓
- csontos felszínek felett, ahol nincs izom/ zsírszöveti kipárnázottság:
 - háton fekvés: keresztcsont, farpofák, sarkak, a könyökök és lapockák
 - oldalfekvés: a comb, csípőtájék, bokák

Felfekvés / decubitus súlyossági fokok

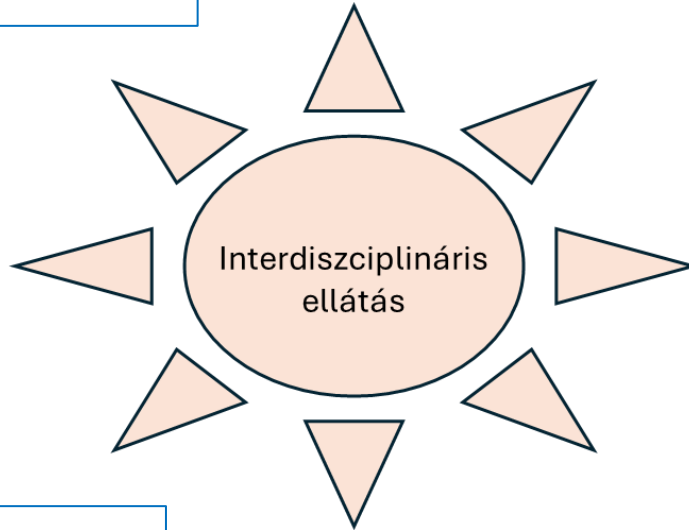
- I. stádium: erythéma (bőrpír) van, hámphány nincs (A)
- II. stádium: felszínes (hám+irha) bőrt érintő fekély (B)
- III. stádium: teljes bőrvastagságot (hám+irha+subcutis) érinti (C)
- IV. stádium: izmok, csontok érintettsége (D)

Felfekvés / decubitus kezelés vagy megelőzés alapjai

- Antidecubitus matrac (aktív/passzív)
- Antidecubutis párnák:
 - Ülőpárna
 - „Fánkpárna” - sarok

- Decubitus rizikójának felmérése
 - Norton-skála
 - Braden-skála

- gyakori mozgatus, forgatus (2 óránként)
- rendszeres gyógytorna

- Modern sebkezelés
 - Modern sebfertőtlenítők
 - Intelligens kötszerek
 - Negatív nyomás terápia
- Decubitus környéki bőr ápolása

- Adekvát tápláltság
 - fehérje bevitel
- Obesitas megelőzése / csökkentése
- Diabetes egyensúly

- Pszichológiai támogatás – beteg mobilitásának fokozása

Felfekvés / decubitus rizikó felmérés – Braden-skála

6 szempont, 1-4 pontozva, minél alacsonyabb pont annál nagyobb kockázat

- Szenzoros érzékelés
- Bőr nedvessége/inkontinencia
- Aktivitás
- Mobilitás képessége
- Táplálkozás
- Súrlódás és húzódás előfordulása

BRADEN SCALE FOR PREDICTING PRESSURE SORE RISK

Patient's Name _____		Evaluator's Name _____		Date of Assessment _____					
SENSORY PERCEPTION ability to respond meaningfully to pressure-related discomfort	1. Completely Limited Unresponsive (does not moan, flinch, or grasp) to painful stimuli, due to diminished level of consciousness or sedation. OR limited ability to feel pain over most of body	2. Very Limited Responds only to painful stimuli. Cannot communicate discomfort except by moaning or restlessness OR has a sensory impairment which limits the ability to feel pain or discomfort over ½ of body.	3. Slightly Limited Responds to verbal commands, but cannot always communicate discomfort or the need to be turned. OR has some sensory impairment which limits ability to feel pain or discomfort in 1 or 2 extremities.	4. No Impairment Responds to verbal commands. Has no sensory deficit which would limit ability to feel or voice pain or discomfort.					
MOISTURE degree to which skin is exposed to moisture	1. Constantly Moist Skin is kept moist almost constantly by perspiration, urine, etc. Dampness is detected every time patient is moved or turned.	2. Very Moist Skin is often, but not always moist. Linen must be changed at least once a shift.	3. Occasionally Moist: Skin is occasionally moist, requiring an extra linen change approximately once a day.	4. Rarely Moist Skin is usually dry, linen only requires changing at routine intervals.					
ACTIVITY degree of physical activity	1. Bedfast Confined to bed.	2. Chairfast Ability to walk severely limited or non-existent. Cannot bear own weight and/or must be assisted into chair or wheelchair.	3. Walks Occasionally Walks occasionally during day, but for very short distances, with or without assistance. Spends majority of each shift in bed or chair	4. Walks Frequently Walks outside room at least twice a day and inside room at least once every two hours during waking hours					
MOBILITY ability to change and control body position	1. Completely Immobile Does not make even slight changes in body or extremity position without assistance	2. Very Limited Makes occasional slight changes in body or extremity position but unable to make frequent or significant changes independently.	3. Slightly Limited Makes frequent though slight changes in body or extremity position independently.	4. No Limitation Makes major and frequent changes in position without assistance.					
NUTRITION usual food intake pattern	1. Very Poor Never eats a complete meal. Rarely eats more than ½ of any food offered. Eats 2 servings or less of protein (meat or dairy products) per day. Takes fluids poorly. Does not take a liquid dietary supplement OR is NPO and/or maintained on clear liquids or IV's for more than 5 days.	2. Probably Inadequate Rarely eats a complete meal and generally eats only about ¼ of any food offered. Protein intake includes only 3 servings of meat or dairy products per day. Occasionally will take a dietary supplement. OR receives less than optimum amount of liquid diet or tube feeding	3. Adequate Eats over half of most meals. Eats a total of 4 servings of protein (meat, dairy products per day. Occasionally will refuse a meal, but will usually take a supplement when offered OR is on a tube feeding or TPN regimen which probably meets most of nutritional needs	4. Excellent Eats most of every meal. Never refuses a meal. Usually eats a total of 4 or more servings of meat and dairy products. Occasionally eats between meals. Does not require supplementation.					
FRICITION & SHEAR	1. Problem Requires moderate to maximum assistance in moving. Complete lifting without sliding against sheets is impossible. Frequently slides down in bed or chair, requiring frequent repositioning with maximum assistance. Spasticity, contractures or agitation leads to almost constant friction	2. Potential Problem Moves feebly requires minimum assistance. During a move skin probably slides to some extent against sheets, chair, restraints or other devices. Maintains relatively good position in chair or bed most of the time but occasionally slides down.	3. No Apparent Problem Moves in bed and in chair independently and has sufficient muscle strength to lift up completely during move. Maintains good position in bed or chair.						
				Total Score					

Felfekvés / decubitus kezelés: I. stádium

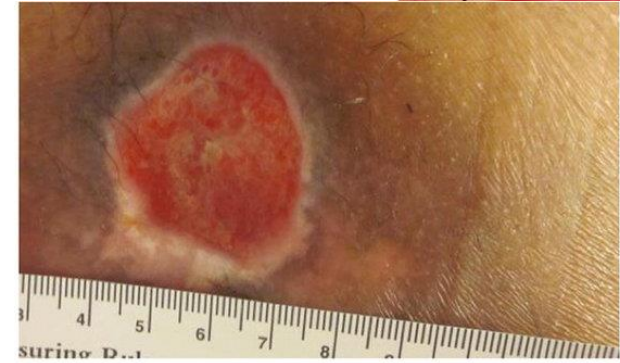
[www. Medetec.co.uk](http://www.Medetec.co.uk)

www.pressureulcerprevention.weebly.com/

<https://www.jaypeedigital.com/book/9788184480948/chapter/ch4>

Copyright Medetec (<http://www.medetec.co.uk>)

Felfekvés / decubitus kezelés: II. és III. stádium

https://www.researchgate.net/figure/Stages-of-sacral-decubitus-ulcer-Stage-2-above-stage-3-left-bottom-and-stage-4_fig1_327773992
<https://skinsight.com/skin-conditions/pressure-ulcer-decubitus-ulcer/>

Felfekvés / decubitus kezelés: II. és III. stádium – Fertőtlenítőszer

PHMB (polyhexanide)

Készítmény: Hydroclean Solution, Prontosan, Lavanid termékcsaládok

Előnyei:

- színtelen
- nem csíp
- MRSA ellenes hatás
- szelektív roncsoló hatás
- nyálkahártyát nem irritálja

Felfekvés / decubitus kezelés: II. és III. stádium – Fertőtlenítőszer

Oktenidin

Készítmény: Octenisept termékcsalád

Előnyei:

- színtelen
- nem csíp
- MRSA ellenes hatás
- biofilm ellenes hatás
- nyálkahártyát nem irritálja

Felfekvés / decubitus kezelés: II. és III. stádium – Fertőtlenítőszer

Hipoklórossav

Készítmények: Granudacyn

Előnyei:

- színtelen
- nem csíp
- széles spektrum (MRSA, COVID-19)
- nyálkahártyát nem irritálja
- oro-maxillofacialis tumoroknál

Felfekvés / decubitus kezelés: II. és III. stádium – Fertőtlenítőszer

Povidon-jód

Készítmények: Betadine, Braunol

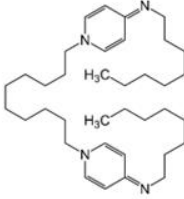
Felfekvés / decubitus kezelés: II. és III. stádium – Fertőtlenítőszer

Ezüst

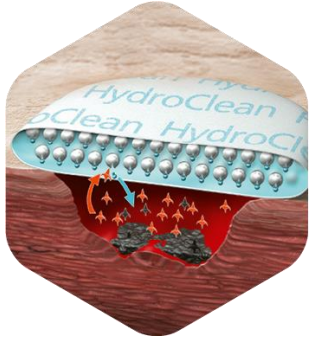
Klórhexidin

Felfekvés / decubitus kezelés: II. és III. stádium - Kötszerek

száraz: nekrotikus páncéllal fedett fekély

- nekrózis kíméletes leválasztása

Speciális szívó-öblítő hidroaktív kötszer: Hydroclean Plus

- Fiziológias sóoldatot és PHMB fertőtlenítő tartalmaz
- Öblítő és abszorbeáló kettős maggal rendelkezik.

Felfekvés / decubitus kezelés: II. és III. stádium - Kötszerek

száraz: nekrotikus páncéllal fedett fekély

- nekrózis kíméletes leválasztása

- **Hydrogel vagy hydrokolloid kötszerek:** pl. Hydrotac, Granuflex

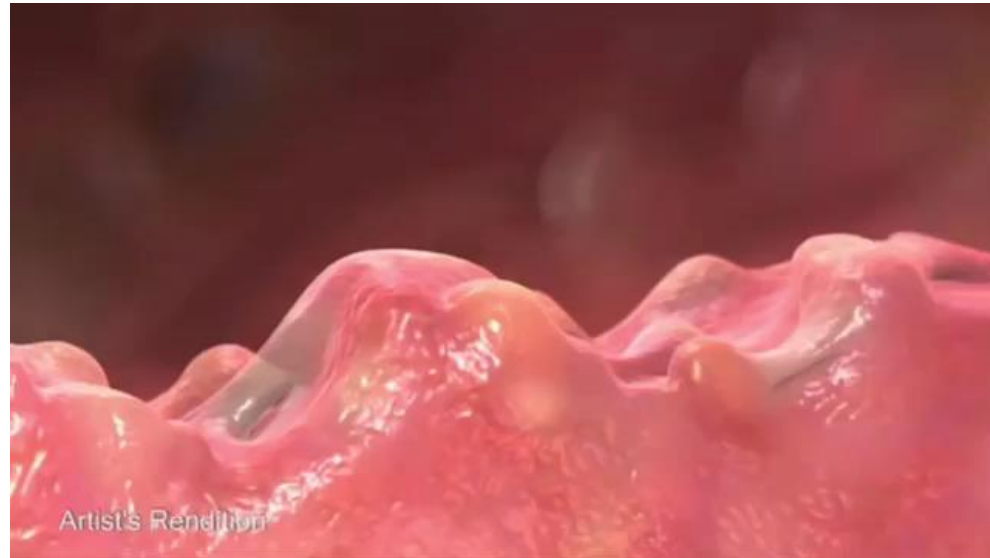
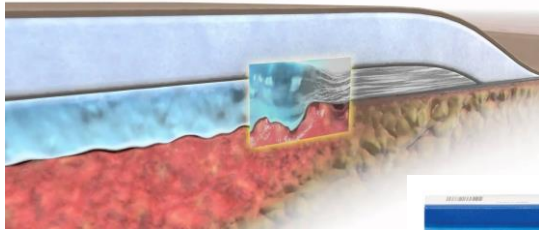
**SEBÉSZI
NEKREKTÓMIA**

Felfekvés / decubitus kezelés: II. és III. stádium - Kötszerek

**mérsékelten nedvedző / purulens
lepedékes fekély**

- purulens váladék megkötés
- antiszeptikus hatás

• **Hydrofiber habszivacs kötszer: Aquacel Foam, Aquacel Ag Foam**

Felfekvés / decubitus kezelés: II. és III. stádium - Kötszerek

**mérsékelten nedvedző / purulens
lepedékes fekély**

- purulens váladék megkötés
- antiszeptikus hatás

• **Alginát kötszer:** Kaltostat, Melgisorb, Sorbalgon

- **vérzéscsillapító hatás**
- **üreges, mély decubitusok kitöltésére**

Felfekvés / decubitus kezelés: II. és III. stádium - Kötszerek

mérsékelten nedvedző / felszínes fekély, atrófiás bőr

- atraumatikus kötőcsere kiemeleten fontos

•**Szilikon borítású kötszer:** Mepilex, Atrauman Silicone, Mepithel

Felfekvés / decubitus kezelés: II. és III. stádium - Kötszerek

Erősen nedvedző fekély

- váladék megkötése, sebkörnyéki maceráció megelőzése

- **Szuperabszorbens kötszer: Zetuvit Plus, Mextra Superabs.**

Felfekvés / decubitus kezelés: II. és III. stádium - Kötszerek

Kellemetlen szagú (odorosus) fekély

Felfekvés / decubitus kezelés: **IV. stádium**

Negatív nyomás terápia - NPWT (negative pressure wound therapy): **III. és IV. stádium / Multirezisztens baktériumok**

súlyos fertőzések
esetén kiváló

terápia rezisztens
esetben

viszonylag egyszerű
használat – 3-4 napos
kötéscsere

költséghatékony

2 hét alatt

Felfekvés / decubitus kezelés: **sebkörnyezet ápolása / védelme**

- **Bőr megfelelő zsírozása, hidráltsága**
 - magas lipidtartalmú testápolók, pl.: Cerave®, Eucerin®, stb.
 - **vazelin**
- **Kifejezett izzadás/inkotinencia esetén szárító hatású + zsíros kenőcsök**
 - pl.: Sudocrem®
 - vazelin + talkum + cink-oxid

sze. szteroidos krém ekzéma miatt – **időszakosan**
CAVE: atrophia !!!

Off-label megoldás...mély, purulens decubitus esetén

Ozmotikus hatás révén:

- antibakteriális
- fájdalommentes
- kifejezett váladékozás várható

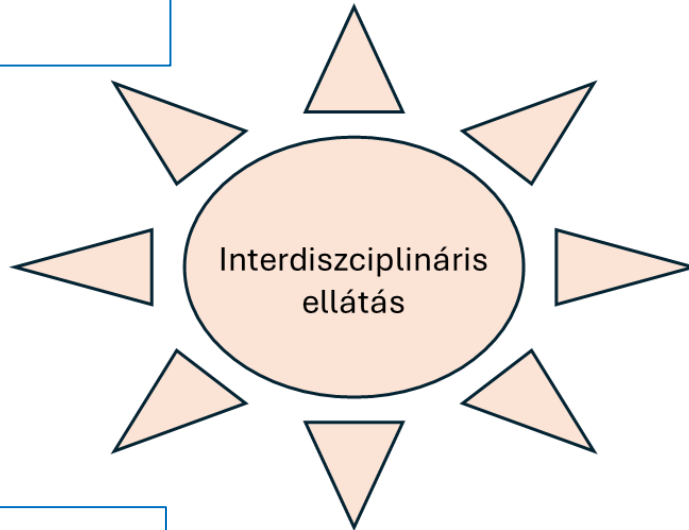

Felfekvés / decubitus kezelés vagy megelőzés alapjai

- Antidecubitus matrac (aktív/passzív)
- Antidecubutis párnák:
 - Ülőpárna
 - „Fánkpárna” - sarok

- Decubitus rizikójának felmérése
 - Norton-skála
 - Braden-skála

- gyakori mozgatus, forgatus (2 óránként)
- rendszeres gyógytorna

- Modern sebkezelés
 - Modern sebfertőtlenítők
 - Intelligens kötszerek
 - Negatív nyomás terápia
- Decubitus környéki bőr ápolása

- Adekvát tápláltság
 - fehérje bevitel
- Obesitas megelőzése / csökkentése
- Diabetes egyensúly

- Pszichológiai támogatás – beteg mobilitásának fokozása

Köszönöm a figyelmet!

